

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
 ב. בגרות לנבחנים אקסטרוניים
 מועד הבחינה: קיץ תשע"ב, 2012
 מספר השאלון: 137,001203

תנ"ך

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
- | | | | | | | |
|-----------|---|-----------------------------|---|--------|---|------------|
| פרק ראשון | — | קטע שלא נלמד | — | (4x3) | — | 12 נקודות |
| פרק שני | — | נושא הגג: "מלכים ונביאים" | — | (16x2) | — | 32 נקודות |
| פרק שלישי | — | נושא החובה: "עלילות הראשית" | — | (14x1) | — | 14 נקודות |
| פרק רביעי | — | נושאי הבחירה | — | (14x3) | — | 42 נקודות |
| | — | סה"כ | — | | — | 100 נקודות |
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד. (2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתוב ולפיסוק.

הערה: בקטעים המצולמים מן התנ"ך בא השם המפורש בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
 רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת
פרק ראשון — קטע שלא נלמד (12 נקודות)

קרא שופטים, ו', 11-24.

וַיֵּבֶא מְלֹאךְ ה' י
וַיֵּשֶׁב תַּחַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בַּעֲפֹרָה אֲשֶׁר לְיוֹאָשׁ אָבִי הָעֶזְרָי יב
וַגְּדַעוֹן בְּנֵו חֲבֹט חֲטִים בְּגַת לַהֲנִים מִפְּנֵי מַדִּיָן: וַיֵּרָא אֵלָיו יג
מְלֹאךְ ה' וַיֹּאמֶר אֵלָיו ה' עִמָּךְ גְּבוּר הַחֵיל: וַיֹּאמֶר אֵלָיו יד
גְּדַעוֹן בִּי אֲדֹנָי וַיֵּשׁ ה' עִמָּנוּ וְלִמָּה מִצָּאתָנוּ כָּל־זֹאת וְאֵיהֶ טו
כָּל־נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר סִפְרוּ־לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ לֵאמֹר הֲלֹא מִמִּצְרַיִם ז
הֵעֲלָנוּ ה' וְעַתָּה נִטְשָׁנוּ ה' וַיִּתְּנֵנוּ בַּכַּף מַדִּיָן: וַיִּפֶן אֵלָיו ז
ה' וַיֹּאמֶר לְךָ בְּכַתְּךָ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכַּף מַדִּיָן ח
הֲלֹא שְׁלַחְתִּיךָ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו בִּי אֲדֹנָי בַּמָּה אוֹשִׁיעַ אֶת־ טו
יִשְׂרָאֵל הִנֵּה אֶלְפֵי הַדָּל בַּמִּנְשָׁה וְאַנְכִי הַצַּעִיר בְּבֵית אָבִי: ז
וַיֹּאמֶר אֵלָיו ה' כִּי אֵהְיֶה עִמָּךְ וְהִכִּיתָ אֶת־מַדִּיָן כַּאֲשֶׁ יז
אָחָד: וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם־נָא מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְעֲשִׂיתָ לִּי אוֹת ח
שְׂאֵתָה מְדַבֵּר עִמִּי: אֲל־נָא תִמַּשׁ מִזֶּה עַד־בָּאֵי אֵלֶיךָ ט
וְהִצַּאתִי אֶת־מִנְחָתִי וְהִנַּחְתִּי לְפָנֶיךָ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֲשֶׁב עַד טו
שׁוֹבֶכָ: וַגְּדַעוֹן בָּא וַיַּעַשׂ גְּדֵי־עֵאִים וַאֲיַפֶּת־קָמוּחַ מִצוֹת הַבָּשָׂר
שֵׁם בַּסַּל וְהִמְרַק שֵׁם בַּפְּרוּר וַיּוֹצֵא אֵלָיו אֶל־תַּחַת הָאֱלֹהִי כ
וַיֹּאמֶר אֵלָיו מְלֹאךְ הָאֱלֹהִים קַח אֶת־
הַבָּשָׂר וְאֶת־הַמִּצוֹת וְהִנַּח אֶל־הַסַּלַּע הַלֵּז וְאֶת־הַמְרַק שְׂפוֹךְ כא
וַיַּעַשׂ בֵּן: וַיִּשְׁלַח מְלֹאךְ ה' אֶת־קִצֵּה הַמִּשְׁעָנָה אֲשֶׁר בִּידוֹ
וַיַּגַּע בַּבָּשָׂר וּבַמִּצוֹת וַתַּעַל הָאֵשׁ מִן־הַצּוּר וַתֹּאכַל אֶת־ כב
הַבָּשָׂר וְאֶת־הַמִּצוֹת וּמְלֹאךְ ה' הֵלֵךְ מֵעֵינָיו: וַיֵּרָא גְּדַעוֹן
כִּי־מְלֹאךְ ה' הוּא וַיֹּאמֶר גְּדַעוֹן אֵהְיֶה אֲדֹנָי ה' כִּי־ כג
עַל־בֶּן רֵאִיתִי מְלֹאךְ ה' פָּנִים אֶל־פָּנִים: וַיֹּאמֶר לוֹ ה'
שְׁלוֹם לְךָ אֶל־תִּירָא לֹא תָמוּת: וַיִּבֶן שֵׁם גְּדַעוֹן מִזְבֵּחַ לַה' כד
וַיִּקְרָא־לוֹ ה' וְשְׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה עוֹדָנוּ בַּעֲפֹרַת אָבִי
הָעֶזְרָי:

* אֶלְפֵי — משפחתי

** בַּפְּרוּר — בסיר

*** הַמִּשְׁעָנָה — המקל

ענה על שלוש שאלות: על שאלה 1 (חובה), ועל שתיים מהשאלות 2-4 (לכל שאלה – 4 נקודות).

ענה על שאלה 1 (חובה).

1. הקטע שלפניך מתאר משבר כפול שהעם מצוי בו: שעבוד בידי אויב שגרם למשבר אמונה. למשבר כפול זה מוצע פתרון.

כיצד גרם השעבוד בידי האויב למשבר אמונה בעם, וכיצד המינוי של גדעון לשופט היה אמור לפתור את המשבר הכפול? בסס את דבריך על הכתוב.

ענה על שתיים מהשאלות 2-4.

2. (1) מדוע חשב גדעון שהוא אינו מתאים לתפקיד שהוטל עליו? הסבר נימוק אחד של גדעון. בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)

(2) מה שכנע את גדעון לקבל עליו את התפקיד? בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)

3. בקטע זה מסופר שגדעון ביקש אות מן המלאך.

(1) לשם מה ביקש גדעון אות? בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)

(2) מהו האות שנתן המלאך לגדעון? (2 נקודות)

4. בקטע שלפניך מובא מדרש שם.

מהו מדרש השם, ועל מה הוא מבוסס, לפי הקטע?

פרק שני — נושא הגג: "מלכים ונביאים" (32 נקודות)

ענה על שתי שאלות: על אחת מהשאלות 5-6, ועל אחת מהשאלות 7-8.

בכל אחת מהשאלות שבחרת ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

(לכל סעיף — 8 נקודות; סה"כ — 16 נקודות לשאלה)

ענה על אחת מהשאלות 5-6.

5. קרא מלכים א, י"א, 26-40.

וירבעם בן נבט אפרתי מן הצורה
 ויש אמו צרועה אשה אלמנה עבד לשלמה וירם יד במלך:
 וזה הדבר אשר הרים יד במלך שלמה בנה את המלוא
 סגר את פרץ עיר דוד אביו: והאיש ירבעם גבור חיל וירא
 שלמה את הנער כיעשה מלאכה הוא ויפקד אתו לכל-
 סבל בית יוסף: ויהי בעת ההיא וירבעם יצא
 מירושלם וימצא אתו אחיה השילוני הנביא בדרך והוא
 מתכסה בשלמה חדשה ושניהם לבדם בשדה: ויתפש אחיה
 בשלמה החדשה אשר עליו ויקרעה שנים עשר קרעים:
 ויאמר לירבעם קח לך עשרה קרעים כי כה אמר ה'
 אלהי ישראל הנני קרע את הממלכה מיד שלמה ונתתי לך
 את עשרה השבטים: והשבט האחד יהיה לו למען עבדי
 דוד ולמען ירושלם העיר אשר בחרתי בה מכל שבטי
 ישראל: וען אשר עזבוני וישתחוו לעשתרות אלהי צדנין
 לכמוש אלהי מואב ולמלכס אלהי בני-עמון ולא הלכו
 בדרך לעשות הישר בעיני וחקתי ומשפטי כדוד אביו: ולא-
 אקח את כל הממלכה מידו כי ונשיא אשתנו כל ימי חייו
 למען דוד עבדי אשר בחרתי אתו אשר שמר מצותי וחקתי:
 ולקחתי המלוכה מיד בנו ונתתיה לך את עשרת השבטים:
 ולבנו אתן שבט אחד למען היות נזר לדוד עבדי כל-
 הימים: לפני בירושלם העיר אשר בחרתי לי לשום שמי
 שם: ואתך אקח ומלכת בכל אשר תאוו נפשך והיית מלך
 על ישראל: והיה אסתשמע את כל אשר אצוץ והלכת

בְּדַרְכֵי וְעִשִׂית הַיִּשָּׁר בְּעֵינַי לְשִׁמּוֹד חֻקוֹתַי וּמִצְוֹתַי כַּאֲשֶׁר עָשָׂה
 דָּוִד עַבְדִּי וְהֵייתִי עִמָּךְ וּבִנִּיתִי לְךָ בַּיִת-נֶאֱמָן כַּאֲשֶׁר בָּנִיתִי
 לְדָוִד וְנָתַתִּי לְךָ אֶת-יִשְׂרָאֵל: וְאֶעֱנֶה אֶת-זֶרַע דָּוִד לְמַעַן
 זֶאת אֲךָ לֹא כָל-הַיָּמִים: וּבִקֵּשׁ שְׁלֹמֹה לְהַמִּית אֶת-יָרֵבֶעַם
 וַיִּקַּם יָרֵבֶעַם וַיְבָרַח מִצְרַיִם אֶל-שִׁשְׁקַ מֶלֶךְ-מִצְרַיִם וַיְהִי
 בְּמִצְרַיִם עַד-מוֹת שְׁלֹמֹה:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 26-28 בקטע שלפניך.

(1) בפסוקים אלה ירבעם בן נבט מוצג לראשונה.

ציין שני פרטים שנאמרים על ירבעם בן נבט, וכתוב כיצד פרטים אלה יכולים להסביר

שדווקא הוא "הרים יד במלך שלמה". (5 נקודות)

(2) קרא גם פסוק 40 בקטע שלפניך.

מה היו התוצאות של מרד ירבעם בן נבט בימי שלמה? בסס את דבריך על הכתוב.

(3 נקודות)

ב. קרא פסוקים 29-39 בקטע שלפניך.

(1) שילוב הנבואה של אחיה השילוני בסיפור המרד משרת את המגמה של ספר מלכים,

ולפיה המאורעות הם התגשמות של רצון האל.

הסבר טענה זו, ובסס אותה על הכתוב. (4 נקודות)

(2) בעבר מרכז הפולחן בישראל היה בשילה. מאוחר יותר בָּנו דָּוִד וּשְׁלֹמֹה אֶת מִרְכְּזֵי הַפּוֹלְחָן

בירושלים. על סמך עובדות אלה ועל סמך מקום מוצאו של אחיה, יש הטוענים שתמיכתו

של אחיה במרד נבעה גם משיקולים פוליטיים.

הסבר טענה זו. (4 נקודות)

ג. אף שבקטע שלפניך מסופר על קריעת הממלכה ונתינת חלק ממנה לירבעם, המספר רומז

שיהודה הייתה עדיפה.

הבא מפסוקים 34-36 שתי ראיות לעדיפות של ממלכת יהודה, והסבר אותן.

6. קרא מלכים ב, כ"א, 1-15.

א בְּ-
 שְׁתַּיִם עֲשֶׂה שָׁנָה מִנְּשָׂה בְּמַלְכוֹ וְחֲמִשִּׁים וְחֲמִשׁ שָׁנָה מֶלֶךְ
 ב בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ חַפְצִי-בָהּ: וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי ה'־
 ג כְּתוֹעֵבֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ ה'־ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּשָּׁב
 וַיִּבֶן אֶת-הַבָּמֹת אֲשֶׁר אָבֵד חֲזַקְיָהוּ אָבִיו וַיִּקַּם מִזְבַּחַת
 ד לַבַּעַל וַיַּעַשׂ אֲשֶׁרָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אַחֲאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
 ה לְכָל-צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעֲבֹד אֹתָם: וּבְנָה מִזְבַּחַת בְּבֵית ה'־
 ו אֲשֶׁר אָמַר ה'־ בִּירוּשָׁלַם אֲשִׁים אֶת-שָׁמַי: וַיִּבֶן מִזְבַּחֹת
 ז לְכָל-צְבָא הַשָּׁמַיִם בְּשְׁתֵּי חֲצֵרוֹת בֵּית-ה'־: וְהַעֲבִיר אֶת-
 ח בָּנָו בָּאֵשׁ וְעוֹנָן וְנָחֵשׁ וַעֲשָׂה אוֹב וַיִּדְעָנִים הִדְבָּה לַעֲשׂוֹת הָרַע
 ט בְּעֵינֵי ה'־ לְהַכְעִיִם: וַיִּשֶׂם אֶת-פֶּסֶל הָאֲשֶׁרָה אֲשֶׁר עָשָׂה
 י בְּבֵית אֲשֶׁר אָמַר ה'־ אֶל-דָּוִד וְאֶל-שְׁלֹמֹה בְּנָו בְּבֵית הַזֶּה
 יא וּבִירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בַּחֲרַתִּי מִכָּל שְׁבֹטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשִׁים אֶת-שָׁמַי
 יב לַעֲזוֹלָם: וְלֹא אֶסִּיף לְהַנִּיד רֶגֶל יִשְׂרָאֵל מִן-הָאָדָמָה אֲשֶׁר
 יג נָתַתִּי לְאֲבוֹתָם רֶקֶב אֲסִי-שִׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִים
 יד וְלִכְלֹל-הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוִּיה אֹתָם עֲבָדֵי מִשָּׁה: וְלֹא שָׁמְעוּ וַיִּתְעַס
 טו מִנְּשָׂה לַעֲשׂוֹת אֶת-הָרַע מִן-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד ה'־ מִפְּנֵי
 טז בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּדְבַר ה'־ בִּיד-עַבְדּוֹ הַנְּבִיאִים לְאָמַר: יַעַן
 יז אֲשֶׁר עָשָׂה מִנְּשָׂה מֶלֶךְ-יְהוּדָה הַתַּעֲבֹבֹת הָאֵלֶּה הָרַע מִכָּל
 יח אֲשֶׁר-עָשׂוּ הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר לִפְנֵי וַיַּחֲטֵא גַם-אֶת-יְהוּדָה
 יט בְּגִלּוּלָיו: לָכֵן כֹּה-אָמַר ה'־ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 כ הַנְּנִי מִבְּיַד רָעָה עַל-יְרוּשָׁלַם וְיְהוּדָה אֲשֶׁר כָּל-שָׁמְעִיו
 כא תִּצְלַנָּה שְׁתֵּי אֲזוּנָיו: וְנִטְיִיתִי עַל-יְרוּשָׁלַם אֶת קוֹ שִׁמְרוֹן וְאֶת-
 כב מִשְׁקַלֶּת בֵּית אַחֲאָב וּמַחֲיִיתִי אֶת-יְרוּשָׁלַם כַּאֲשֶׁר-יִמְחָה
 כג אֶת-הַצִּלְחַת מַחֶה וְהַפֶּךְ עַל-פָּנֶיהָ: וְנִטְשִׁיתִי אֶת שְׂאֲרֵית
 כד נַחֲלָתִי וְנָתַתִּים בְּיַד אִיבִיָּהֶם וְהִיוּ לְבָז וּלְמִשְׁפָּה לְכָל-
 כה אִיבִיָּהֶם: יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת-הָרַע בְּעֵינֵי וַיְהִיו מְכַעֲסִים אֹתִי
 כו מִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר יֵצְאוּ אֲבוֹתָם מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה:

שְׁמַעְתָּ

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 2-9 בקטע שלפניך.

(1) ציין שמות של ארבע דמויות היסטוריות המוזכרות בפסוקים אלה, מלבד מנשה.

(2 נקודות)

(2) בחר בשתיים מן הדמויות שציינת בסעיף (1), והסבר אם מנשה הלך בדרכיה של

כל דמות שבחרת או סר מדרכיה וממעשיה. (6 נקודות)

ב. קרא פסוקים 10-15 בקטע שלפניך.

(1) איזה אירוע היסטורי, שהתרחש לפני ימיו של מנשה, נרמז בפסוק 13, ובאיזו שנה

הוא התרחש? (5 נקודות)

(2) מהי המטרה של אזכור האירוע שציינת בסעיף (1)? (3 נקודות)

ג. קרא גם מלכים ב, כ"ג, 26-27, העוסק במלכות יאשיהו.

בספר מלכים רווחת התפיסה של גמול דורות.

הסבר כיצד תפיסה זו באה לידי ביטוי בפסוקים אלה ממלכים ב, כ"ג. בסס את

דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

(2) קרא גם דברי הימים ב, ל"ג, 9-13.

ספר דברי הימים מחזיק בתפיסת גמול שונה מתפיסת הגמול בספר מלכים.

מהי תפיסת הגמול בדברי הימים, וכיצד הסיפור על מנשה בדברי הימים מבטא

תפיסה זו?

בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 7-8.

7. קרא ירמיה, ב', 1-13.

א וַיְהִי דְבַר-ה' אֵלַי
 ב לֵאמֹר: הֲלֹךְ וּקְרָאתָ בְּאוֹזְנֵי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה'
 ג זְכַרְתִּי לְךָ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵת כִּלְוֵיתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרַי
 ד בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה: קִדַּשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית
 ה תְּבוּאָתָהּ כֹּל-אֲכָלֶיךָ יִאֲשְׁמוּ רֵעָה תִבֵּא אֵלֵיהֶם נֹאס-
 ו ה': שִׁמְעוּ דְבַר-ה' בֵּית יַעֲקֹב וְכֹל-
 ז מִשְׁפְּחוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל: כֹּה אָמַר ה' מִה-מִצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם
 ח בִּי עוֹל כִּי רָחַקוּ מֵעָלַי וּלְכוּ אַחֲרַי הִהְבֵּל וַיִּהְבְּלוּ: וְלֹא אָמְרוּ
 ט אִיֵּה ה' הַמַּעֲלָה אֶתְנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם הַמּוֹלִיךְ אֶתְנוּ
 י בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ עֲרָבָה וְשׁוּחָה בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעַלְמוֹת בְּאֶרֶץ לֹא-
 יא עֲבַר בָּהּ אִישׁ וְלֹא-יֹשֵׁב אָדָם שָׁם: וַאֲבִיָּא אֶתְכֶם אֶל-אֶרֶץ
 יב הַכְּרֵמֹל לֵאכֹל פְּרִיָּה וְטוֹבָה וּתְבָאוּ וּתְטַמְאוּ אֶת-אֲרָצִי
 יג וּנְחַלְתִּי שְׂמַתְכֶם לְתוֹעֵבָה: הַכְּהֵנִים לֹא אָמְרוּ אִיֵּה ה' וְתַפְשִׁי
 יד הַתּוֹרָה לֹא יִדְעוּנִי וְהִרְעִים פִּשְׁעוֹ בִּי וְהִנְבִּיאִים נִבְּאוּ בְּכַעַל
 טו וְאַחֲרַי לֹא-יִוָּעְלוּ הִלְכוּ: לִכֵּן עַד אָרִיב אֶתְכֶם נֹאס-ה'
 יז וְאֶת-בְּנֵי בְנֵיכֶם אָרִיב: כִּי עֲבָרוּ אִיֵּי כְתִיבִים וְרָאוּ וְקִדְדוּ שְׁלַחוּ
 יח וְהִתְבּוֹנְנוּ מֵאֵד וְרָאוּ הֵן הִיְתָה כֹּזֵאת: הֵהִימִיר גּוֹי אֱלֹהִים
 יט וְהֵמָּה לֹא אֱלֹהִים וְעַמִּי הִמִּיר כְּבוֹדוֹ בְּלוֹא יוֹעִיל: שָׁמוּ שְׁמִים
 כ עַל-זֹאת וּשְׁעָרוֹ חֲרְבוּ מֵאֵד נֹאס-ה': כִּי-שָׁתִים רַעוֹת עָשָׂה
 כא עַמִּי אֲתִי עֲזָבוּ מִקּוֹדֵשׁ מִיַּם חַיִּים לְחַצְבֵי לֶהֱם בְּאוֹתוֹת בְּאֶרֶץ
 כב נִשְׁבָּרִים אֲשֶׁר לֹא-יִכְלוּ הַמַּיִם:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

א. קרא פסוקים 1-9 בקטע שלפניך.

- (1) שלוש פעמים נזכר בקטע הצירוף של הפועל "ללכת" ומילת היחס "אחרי".
באמצעות צירוף זה הנביא משבח את העם על מעשיו הטובים, אך גם מוכיח אותו על חטאיו.
ציין את שלושת האזכורים של צירוף זה בהקשרם בקטע, והסבר בנוגע לכל אחד מהם אם מדובר בשבח או בתוכחה. (5 נקודות)

(2) בפסוק 6 נזכר הפועל "מוליך" בהקשר של כפיות הטובה של העם (פסוקים 5-8).

הסבר, באמצעות השימוש בפועל זה, את כפיות הטובה. (3 נקודות)

ב. קרא פסוקים 10-12 בקטע שלפניך.

(1) בפסוקים אלה הנביא משווה בין ישראל לעמים אחרים מבחינת יחסם לאלוהיהם.

מהו היחס של ישראל לאלוהיו, ומהו היחס של העמים האחרים לאלוהיהם?

בסס את דבריך על הכתוב.

(4 נקודות)

(2) הנביא נדהם לנוכח היחס של ישראל לאלוהיו.

הבא ראיה לכך מן הפסוקים האלה, והסבר את התדהמה של הנביא על פי

הראיה שהבאת. (4 נקודות)

ג. קרא פסוק 13.

בפסוק זה יש שתי מטפורות הממחישות את "שתי הרעות" שעשה העם.

הסבר את שתי המטפורות האלה בהקשר של "שתי הרעות".

8. קרא ירמיה, ל"א, 26-35.

הנה ימים באים נאס־ה' וזרעתי
 את־בית ישראל ואת־בית יהודה זרע אדם וזרע בהמה:
 והיה כאשר שקדתי עליהם לנתוש ולנתוץ ולהרס ולהאבד
 ולהרע בן אשקד עליהם לבנות ולנטוע נאס־ה': בימים
 ההם לא־יאמרו עוד אבות אכלו בסר ושני בנים תקהינה:
 כי אס־איש בעונו ימות כל־האדם האכל הבסר תקהינה
 שניו:
 הנה ימים באים נאס־ה' וכרתי את־
 בית ישראל ואת־בית יהודה ברית חדשה: לא כברית אשר
 כרתי את־אבותם ביום החזיקי בידם להוציאם מארץ
 מצרים אשר־המה הפרו את־בריתי ואנכי בעלתי בס נאס־
 ה': כי זאת הברית אשר אכרת את־בית ישראל אחרי
 הימים ההם נאס־ה' נתתי את־תורת־י בקרבם ועל־לבם
 אכתבנה והייתי להם לאלהים והמה יהיו־לי לעם: ולא
 ילמדו עוד איש את־רעהו ואיש את־אחיו לאמר דעו את־
 ה': כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד־גדולם נאס־ה': כי
 אסלח לעונם ולחטאתם לא אזכר־עוד:
 אמר ה' נתן שמש לאור יומם חקת ירח וכוכבים לאור
 לילה רגע היס ויהמו גליו ה': צבאות שמו: אס־ימשו
 החקים האלה מלפני נאס־ה' גם זרע ישראל ישבתו
 מהיות גוי לפני כל־הימים:

ענה על שניים מהסעיפים א-ג.

- א. (1) תפיסת הגמול המוצגת בפסוק 29 שונה מתפיסת הגמול המוצגת בפסוק 28. הסבר את השוני. (4 נקודות)
- (2) קרא גם **ירמיה**, ט"ו, 4. בפסוק זה המילה "לזועה" (=לזעוה) מתייחסת לחורבן. האם תפיסת הגמול שבאה לידי ביטוי בפסוק זה היא תפיסת הגמול המוצגת בפסוק 28 או התפיסה המוצגת בפסוק 29? הסבר את דבריך. (4 נקודות)
- ב. קרא פסוקים 30-33 בקטע שלפניך. בעתיד יכרות ה' ברית חדשה עם עם ישראל. ציין שני מאפיינים של ברית זו, והסבר כיצד הם יאפשרו לשבור את המעגל של חטא ועונש.
- ג. קרא פסוקים 34-35 בקטע שלפניך וגם **בראשית**, ח', 21-22. בשני הקטעים נזכרת החוקיות בטבע שקבע האל.
- (1) פרט חוקיות זו על פי כל קטע. בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)
- (2) הסבר לשם מה נזכרת חוקיות הטבע בכל קטע. בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

פרק שלישי — נושא החובה: "עלילות הראשית" (14 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 9-10.

9. קרא בראשית, א', 13-1 שלפניך ואת הקטע מ"אנומה אליש" שבעמוד הבא.

בראשית, א', 13-1

א בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: וְהָאָרֶץ
 הָיְתָה תֵהוֹ וּבְהוּ וַחֲשָׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת
 ג עַל־פְּנֵי הַמַּיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי־אֹר וַיְהי־אֹר: וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 ה אֶת־הָאֹר כִּי־טוֹב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשָׁךְ: וַיִּקְרָא
 ו אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וְלַחֲשָׁךְ קִרָּא לַיְלָה וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם
 אֶחָד:

ו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי רְקיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהי מְבַדֵּל בֵּין מַיִם
 ז לַמַּיִם: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הַרְקיעַ וַיְבָרֶךְ בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר
 ח מִתַּחַת לַרְקיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לַרְקיעַ וַיְהי־כֵן: וַיִּקְרָא
 ט אֱלֹהִים לַרְקיעַ שָׁמַיִם וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי:
 י וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקּוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מְקוֹם אֶחָד
 יא וְתֵרָאֵה הַיַּבְשָׁה וַיְהי־כֵן: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה אָרֶץ וּלְמַקְוֵה
 יב הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּרְשָׁא
 יג הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מְזֵרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי לְמִינֹו אֲשֶׁר
 יד זֶרַע־בוּ עַל־הָאָרֶץ וַיְהי־כֵן: וַתּוּצֵא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מְזֵרִיעַ
 טו זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה־פְּרִי אֲשֶׁר זֶרַע־בוּ לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 טז כִּי־טוֹב: וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי:

אנומה אליש, לוח ראשון, שורות 129-140

129. "דָּרַךְ הָאָדוֹן עַל יַרְךָ תֵּאֲמַת,
130. וּבְאֵלָתוֹ, אֲשֶׁר לֹא תִדְרַע רַחֵם, רוֹצֵץ מַחָה,
131. בַּתָּר וְרִידֵי דָמָה,
132. רִצְוָה אֶת רוּח־צָפוֹן כְּבִשׁוּרָה אוֹתוֹ לְהוֹכִיל.
133. רָאוּ אֲבוֹתָיו שְׂמָחוּ, צָהֲלוּ,
134. מְנַחֲוֹת, שְׁלֵמוֹנִים, הִמָּה שְׁלָחוּ אֵלָיו.
135. נַח הָאָדוֹן, בְּגוֹיָתָה הַתְּבוֹנָן,
136. שָׁסַע אֶת הַפָּגֶר לְמַעַן בְּרֹא נִפְלְאוֹת,
137. וַיִּפְלְחָנָה כְּצִדְפָּה לְשָׁנִים:
138. חֲצִיָּה כּוֹנֵן וַיִּקְרָה שְׁמִים,
139. נָטָה יְרִיעָה, מִשְׁמֵר הַצִּיב,
140. לְבַל תִּגִּיר מִימֶיהָ – צָוָה עֲלֵיהֶם."

א. יש הטוענים שסיפור הבריאה בבראשית, א' דוחה את תפיסות היסוד של המיתוס "אנומה אליש".

ציין שני הבדלים בין שני הקטעים, והסבר איך כל הבדל מלמד על דחיית המיתוס. בסס את דבריך על הכתוב.

(8 נקודות)

ב. בקטע מבראשית, א' שלפניך, העוסק בבריאת העולם, יש חזרה על ביטויים קבועים. ציין שניים מהם, והסבר איזה עיקרון במעשה הבריאה מבטא כל ביטוי חוזר. (6 נקודות)

10. קרא בראשית, ו', 4-1; י"א, 9-1.

בראשית, ו', 4-1

א ויהי כִּי־החל האָדָם לָרֹב עַל־
 ב פְּנֵי הָאָדָמָה וּבָנוֹת יִלְדוּ לָהֶם: וַיֵּרְאוּ בְנֵי־הָאֱלֹהִים אֶת־
 ג בָּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר
 ד בָּחָרוּ: וַיֹּאמֶר ה' לֹא־יִדּוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעַלְמִם בְּשָׂגֵם הוּא
 בְּיָמָיו וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה: הַנְּפֹלִים הָיוּ בָאָרֶץ
 בְּיָמֵים הָהֵם וְגַם אַחֲרֵי־כֵן אֲשֶׁר יָבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶל־
 בָּנוֹת הָאָדָם וַיִּלְדוּ לָהֶם הַמָּה הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם אָנָּשִׁי
 הַשָּׁמַיִם:

בראשית, י"א, 9-1

א וַיְהִי כָל־הָאָרֶץ שָׁפָה אֶחָת וּדְבָרִים אֶחָדִים: וַיְהִי בְנִסְעָם
 ג מִקֶּדֶם וַיִּמְצְאוּ בְקֵעָה בָאָרֶץ שְׁנַעַר וַיָּשְׁבוּ שָׁם: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ
 ד אֶל־יָרֵעֵהוּ הִבֵּה נִלְבְּנָה לְבָנִים וְנִשְׂרָפָה לְשִׂרְפָּה וְתִהְיֶה לָהֶם
 ה הַלְּבָנָה לְאֵבֶן וְהַחֲמֹר הִיָּה לָהֶם לְחֵמֶר: וַיֹּאמְרוּ הִבֵּה וְנִבְנֶה־
 ו לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וּרְאִשׁוֹ בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה־לָּנוּ שֵׁם פֶּן־נָפוּץ עַל־
 ז פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ: וַיֹּרַד ה' לִרְאֹת אֶת־הָעִיר וְאֶת־הַמִּגְדָּל
 ח אֲשֶׁר בָּנוּ בְנֵי הָאָדָם: וַיֹּאמֶר ה' הֵן עַם אֶחָד וְשָׁפָה אֶחָת
 ט לְכָל־לִשָׁן וְזֶה הַחֲלֹם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא־יִבְצֹר מֵהֶם כֹּל אֲשֶׁר
 י יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת: הִבֵּה נִרְדָּה וְנִבְלָה שֵׁם שְׁפָתֶם אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמְעוּ
 יא אִישׁ שִׁפְתֵי רֵעֵהוּ: וַיִּפֹּץ ה' אֶתְּם מִשָּׁם עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ
 יב וַיַּחְדְּלוּ לִבְנֹת הָעִיר: עַל־כֵּן קָרָא שְׁמָהּ בָּבֶל כִּי־שָׁם
 יג בָּלַל ה' שִׁפְתֵי כָל־הָאָרֶץ וּמִשָּׁם הִפִּיצָם ה' עַל־פְּנֵי
 יד כָּל־הָאָרֶץ:

א. בשני הקטעים שלפניך מתוארים ניסיונות לפרוץ את הגבולות בין התחום האלוהי לתחום הארצי, ותגובת אלוהים על ניסיונות אלה.

(1) הבא מכל קטע דוגמה לניסיון של פריצת גבולות אלה, והסבר כל דוגמה (סה"כ – שתי דוגמאות). (4 נקודות)

(2) הסבר, לפי כל קטע, באיזה אופן אלוהים מונע מן האנושות לפרוץ את הגבולות. בסס את דבריך על כל אחד מהכתובים. (4 נקודות)

ב. קרא **בראשית**, ו', 1-4.

(1) מ"ד קאסוטו פותח את פירושו על פרק ו' במילים אלה: "פסקה זו... אחת הסתומות (=לא מובנות) ביותר בספרי התורה".

מה סתום בסיפור, ומה עומד בו בניגוד לתאולוגיה המקובלת של התורה? (3 נקודות)

(2) קרא את פירוש רד"ק שלפניך:

'ויראו בני האלהים' – בני השופטים והגדולים ומנהיגי המדינות, כי הם ייקראו אלוהים, כמו 'אלהים לא תקלל' (שמות, כ"ב, 27).

כיצד פותר רד"ק בפירושו את הסתום בסיפור? (3 נקודות)

פרק רביעי — נושאי הבחירה (42 נקודות)

בפרק זה חמישה נושאים, ובכל נושא שתי שאלות (שאלות 11-20).
עליך לבחור בשלושת הנושאים שלמדת, ולענות על שאלה אחת מכל נושא שבחרת.
(סה"כ — שלוש שאלות; לכל שאלה — 14 נקודות)

נושא בחירה: "חורבן, גלות וגאולה"

ענה על אחת מהשאלות 11-12.

11. קרא מלכים ב, כ"ד, 8-12, 17-20; כ"ה, 1-10.

מלכים ב, כ"ד, 8-12

בַּךְ
ח
שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה יְהוֹכִיָּן מֶלֶךְ בָּבֶל וְשָׁלֹשׁ חֳדָשִׁים מֶלֶךְ
ט
בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ נְחֻשְׁתָּא בַת-אֶלְנָתָן מִירוּשָׁלַם: וַיַּעַשׂ
י
הָרַע בְּעֵינֵי ה' כָּל אֲשֶׁר-עָשָׂה אָבִיו: בָּעֵת הַהִיא עָלָה
עַבְדֵי נְבֻכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל יְרוּשָׁלַם וְתָבֵא הָעִיר בְּמָצוֹר:
יא
וַיָּבֵא נְבֻכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל עַל-הָעִיר וְעַבְדָּיו צָרִים עָלֶיהָ:
יב
וַיֵּצֵא יְהוֹכִיָּן מֶלֶךְ-יְהוּדָה עַל-מֶלֶךְ בָּבֶל הוּא וְאִמּוֹ וְעַבְדָּיו
וְשָׂרָיו וְסָרִיסָיו וַיִּקַּח אֹתוֹ מֶלֶךְ בָּבֶל בַּשָּׁנָה שְׁמֹנֶה לַמְּלָכּוֹ:

מלכים ב, כ"ד, 17-20

יג
וַיִּמְלֹךְ מֶלֶךְ-בָּבֶל אֶת-מֵתַנְיָה דָּדוֹ תַּחְתָּיו וַיֹּסֵב אֶת-
יד
שְׁמוֹ צְדָקְיָהוּ: בֶּן-עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה צְדָקְיָהוּ
טו
בָּמֶלֶךְ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ
חֲמוּטָל כָּל הָרַע בְּעֵינֵי ה' כָּל
כ
אֲשֶׁר-עָשָׂה יְהוֹקִים: כִּי וְעַל-אֶף ה' הִיתָה בִּירוּשָׁלַם
וּבִיהוּדָה עַד-הִשְׁלָכּוּ אֹתָם מֵעַל פָּנָיו וַיִּמְרֹד צְדָקְיָהוּ בְּמֶלֶךְ
בָּבֶל:

מלכים ב, כ"ה, 1-10

א וַיְהִי בְּשָׁנַת הַתְּשִׁיעִית לְמָלְכוֹ בְּחֹדֶשׁ
 הָעֵשְׂרִי בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בָּא נְבֻכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל הוּא וְכָל-
 ב חֵילוֹ עַל-יְרוּשָׁלַם וַיִּחַן עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דֵּיק סָבִיב: וַתָּבֵא
 ג הָעִיר בְּמָצוֹר עַד עֶשְׂתֵי עָשָׂרָה שָׁנָה לְמֶלֶךְ צְדָקְיָהוּ: בַּתְּשִׁיעָה
 ד לַחֹדֶשׁ וַיִּחֹק הָרַעַב בַּעִיר וְלֹא-הָיָה לֶחֶם לְעַם הָאָרֶץ: וַתִּבְקַע
 הָעִיר וְכָל-אֲנָשֵׁי הַמְּלַחְמָה וְהַלַּיְלָה דֶּרֶךְ שַׁעַר וּבֵין הַחֲמוֹתַיִם
 וְאִשׁוֹר עַל-גֹּן הַמֶּלֶךְ וּבְשָׂדִים עַל-הָעִיר סָבִיב וַיֵּלֶךְ דֶּרֶךְ
 הַעֲרָבָה: וַיִּרְדְּפוּ חֵיל-בְּשָׂדִים אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁגּוּ אֹתוֹ בְּעֲרָבוֹת
 וַיִּדְחוּ וְכָל-חֵילוֹ נָפְצוּ מֵעַלְיוֹ: וַיִּתְּפֹשׂ אֶת-הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ
 ז אֶל-מֶלֶךְ בָּבֶל רַבְלַתָּה וַיִּדְּבְרוּ אֵתוֹ מִשְׁפָּט: וְאֶת-בְּנֵי צְדָקְיָהוּ
 ח שְׁחָטוּ לְעֵינָיו וְאֶת-עֵינָיו צְדָקְיָהוּ עֹד וַיֹּאסְרֵהוּ בַּנְּחֹשְׁתַיִם
 וַיְבִאֵהוּ בָּבֶל: וּבְחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ
 ט הָיָא שָׁנַת תְּשַׁע-עָשָׂרָה שָׁנָה לְמֶלֶךְ נְבֻכַדְנֶאֶצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל
 י בָּא נְבוּזַרְאֲדָן רַב-טַבָּחִים עֶבֶד מֶלֶךְ-בָּבֶל יְרוּשָׁלַם: וַיִּשְׂרֹף
 יְאֶת-בֵּית הָיְהוָה וְאֶת-בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת כָּל-בֵּיתֵי יְרוּשָׁלַם וְאֶת-
 יְאֶת-בֵּית גְּדוֹל שָׂרָף בְּאֵשׁ: וְאֶת-חֹמֹת יְרוּשָׁלַם סָבִיב נָתְצוּ
 כָּל-חֵיל בְּשָׂדִים אֲשֶׁר רַב-טַבָּחִים:

א. בקטעים שלפניך מתואר מצור שהטיל מלך בבל על ירושלים כתגובה על מרד.

(1) כיצד פעל יהויכָן וכיצד פעל צדקיהו בעקבות המצור שהטיל מלך בבל?

בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

(2) התגובה של הבבלים על הפעולה שנקט כל מלך הייתה שונה.

מה הן התגובות של מלך בבל על הפעולות שנקט כל אחד מן המלכים (כפי שצינת

בסעיף 1), וכיצד אפשר להסביר את השוני בין התגובות, על פי המסופר

במלכים ב, כ"ד, 17? (6 נקודות)

ב. קרא מלכים ב, כ"ד, 17-20.

הוכח על פי פסוקים אלה שהתנהגותו ומדיניותו של צדקיהו אפשרו את מימוש התכנית

של אלוהים. (4 נקודות)

12. קרא חגי, א', 3-11; תהלים, קכ"ו.

חגי, א', 3-11

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה בְּיַד-חָגִי הַנְּבִיא
 לֵאמֹר: הֲעֵת לָכֶם אֲתֶם לְשַׁבֵּת בְּבֵתֵיכֶם סְפוּנִים וְהַבַּיִת הַזֶּה
 חָרֵב: וְעַתָּה כֹּה אָמַר יְהוָה: צְבֹאוֹת שִׁימוּ לְבַבְכֶם עַל-דְּרֹכֵיכֶם:
 זְרַעְתֶּם הַרְבֵּה וְהִבֵּא מַעֲט אֶכּוֹל וְאִין-לְשַׁבְּעָה שְׂתוּ וְאִין-
 לְשַׂכְּרָה לְבוֹשׁ וְאִין-לֶחֶם לוֹ וְהַמְשַׁתְּכֶר מִשְׁתַּכֵּר אֶל-צְרוּר
 נְקוּב: כֹּה אָמַר יְהוָה: צְבֹאוֹת שִׁימוּ לְבַבְכֶם עַל-
 דְּרֹכֵיכֶם: עָלוּ הָהָר וְהִבֵּאתֶם עֵץ וּבְנִי הַבַּיִת וְאַרְצֵה-בּוֹ וְאֶכְבֵּד
 אֲמַר יְהוָה: פָּנָה אֶל-הַרְבֵּה וְהִנֵּה לְמַעַט וְהִבֵּאתֶם הַבַּיִת
 וּנְפַחְתִּי בּוֹ יַעַן מָה נָאִם יְהוָה: צְבֹאוֹת יַעַן בֵּיתִי אֲשֶׁר-הוּא
 חָרֵב וְאַתֶּם רָצִים אִישׁ לְבֵיתוֹ: עַל-כֵּן עָלִיכֶם כָּלֵאוּ שָׁמַיִם
 מָטָל וְהָאָרֶץ כָּלֵאָה יְבוּלָה: וְאֶקְרָא חָדָב עַל-הָאָרֶץ וְעַל-
 הַהָרִים וְעַל-הַדָּגָן וְעַל-הַתִּירוֹשׁ וְעַל-הַיְצֵהָר וְעַל אֲשֶׁר
 תּוֹצֵיא הָאֲדָמָה וְעַל-הָאָדָם וְעַל-הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל-יֹגֵעַ
 פְּפִים:

תהלים, קכ"ו

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְהוָה אֶת-שִׁיבַת צִיּוֹן הֵינּוּ כְּחַלְמִים: אֲזַי
 יִמְלֵא שְׁחֹק פִּינוֹ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אֲזַי יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל יְהוָה:
 לַעֲשׂוֹת עִם-אֱלֹהֵי הַגְּדִיל יְהוָה: לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הֵינּוּ שְׂמֵחִים:
 שׁוֹבָה יְהוָה אֶת-שְׁבוֹתֵנוּ כְּאֶפְיָקִים בְּנִגְב: הַזְרַעִים בְּדַמְעָה
 בְּרִנָּה יִקְצְרוּ: הַלֹּךְ יִלְךְ וּבְכֵה נִשְׂא מִשְׁךְ-הַזֶּרַע בְּאֵי-יָבֵא
 בְּרִנָּה נִשְׂא אֶלְמֹתָיו:

שְׁבִיתָנוּ

א. משני הקטעים שלפניך אפשר להסיק שהמצב הכלכלי ביהודה בתחילת שיבת ציון היה קשה.

(1) הבא מכל קטע דוגמה למצב הכלכלי הקשה, והסבר כיצד היא מלמדת על מצב זה

(סה"כ – שתי דוגמאות). (6 נקודות)

(2) במי תלוי שינוי המצב הכלכלי, לפי נבואת חגי? הסבר את דבריך, ובסס אותם על הכתוב.

(4 נקודות)

ב. קרא תהלים, קכ"ו, 4-6.

בפסוקים אלה יש דימויים שבאמצעותם מובע רעיון. לפי רעיון זה נסיבות שגרמו לעצב,

למחסור ולכאב אינן נמשכות לאורך זמן, והן עשויות להשתנות לטובה.

בחר בדימוי אחד מן הפסוקים והסבר כיצד הוא מבטא רעיון זה. (4 נקודות)

נושא בחירה: "אדם וגורלו בספרות החכמה"

ענה על אחת מהשאלות 13-14.

13. קרא איוב, ד', 7-9, 17-19; ט', 1-10.

איוב, ד', 7-9

זָכַרְנָא מִי הוּא נְקִי אַבְדָּ וְאֵיפֹה יִשְׂרָיִם נִכְחָדוּ: כַּאֲשֶׁר
 רָאִיתִי חֲדָשִׁי אֲנִי וְזָדַעִי עָמַל יִקְצֶרְהוּ: מִנְשֻׁמַּת אֱלֹהִים יֵאבְדוּ
 וּמְרוּחַ אַפּוֹ יִכְלוּ:

איוב, ד', 17-19

הָאָנוּשׁ מֵאֱלֹהִים יִצְדֵק
 אִם־מַעֲשֵׂהוּ יִטְהַר־גִּבּוֹר: הֵן בְּעַבְדּוֹ לֹא יֵאֱמִין וּבְמַלְאָכָיו יִשִּׁים
 תְּהַלֵּה: אֵף וּשְׂכָנֵי בְּתֵיחֲמֹר אֲשֶׁר־בְּעַפְרָיִם יִסּוּדִים יִדְכָּאוּם לְפָנָי
 עָשׂ:

איוב, ט', 1-10

וַיַּעַן
 אִיּוֹב וַיֹּאמֶר: אֲמַנֵּם יָדַעְתִּי כִּי־כֵן וּמֵה־יִצְדֵק אָנוּשׁ עִם־אֱלֹהִים:
 אִם־יִחַפֵּץ לְרִיב עִמּוֹ לֹא־יַעֲנֶנּוּ אַחַת מִנִּי־אֱלֹהִים: חֲכֵם לִבִּי וְאֲמִין
 בַּח מִי־הִקְשָׁה אֱלֹהִים וַיִּשְׁלֶם: הַמַּעֲתִיק הָרִים וְלֹא יָדָעוּ אֲשֶׁר
 הִפְכֵם בְּאָפוֹ: הַמְרַגֵּז אֶרֶץ מִמְקוֹמָהּ וְעִמּוּדֶיהָ יִתְפַּלְצוּן: הָאֹמֵר
 לַחֲדָס וְלֹא יִזְרַח וּבְעֵד כּוֹכָבִים יַחֲתֵם: נָטָה שָׁמַיִם לְבָדוֹ וְדוֹדַךְ
 עַל־בְּמַתֵּי יָם: עָשָׂה־עָשׂ כְּסִיל וְכִימָה וְחֲדָדִי תִמְן: עָשָׂה גְדֻלּוֹת
 עַד־אֵין חֲקֹד וְנִפְלְאוֹת עַד־אֵין מִסְפָּר:

א. קרא איוב, ד', 7-9, 17-19.

(1) הסבר את תפיסת הגמול של אליפז לפי פסוקים 7-9, וציין מה בדבריו עשוי לנחם

את איוב. (4 נקודות)

(2) כיצד עשויים דברי אליפז בפסוקים 17-19 להסביר לאיוב את פשר סבלו?

(3 נקודות)

ב. קרא איוב, ד', 17-19; ט', 1-10.

(1) הסבר במה איוב מסכים עם אליפז. (3 נקודות)

(2) איוב טוען שאין לו סיכוי לעמוד מול האל.

הסבר מה גורם לאיוב להרגיש כך. בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

קהלת, ב', 16-4

ד הגדלתִי מעֲשֵׂי בְנֵי לִי בְתָיִם
 ה נִטְעַתִי לִי כְרָמִים: עֲשִׂיתִי לִי גִנּוֹת וּפְרָדִים וְנִטְעַתִי בְהֵם עֵץ
 ו כַּל־פָּרִי: עֲשִׂיתִי לִי בְרָכוֹת מִיַּם לְהַשְׁקוֹת מֵהֶם יַעַר צוּמַח
 ז עֵצִים: קָנִיתִי עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת וּבְנֵי־בֵית הָיָה לִי גַם מִקְנֵה בְקָר
 ח וְצֹאן הַרְבֵּה הָיָה לִי מִכֹּל שֶׁהָיוּ לִפְנֵי בִירוּשָׁלַם: כָּנַסְתִּי לִי
 ט גַּם־כֶּסֶף וְזָהָב וּסְגָלַת מְלָכִים וְהַמְדִינּוֹת עֲשִׂיתִי לִי שָׂרִים
 י וְשָׂרוֹת וְתַעֲנִגוֹת בְּנֵי הָאָדָם שָׂדֵה וּשְׂדוֹת: וְגִדְלַתִי וְהוֹסַפְתִּי
 יא מִכֹּל שֶׁהָיָה לִפְנֵי בִירוּשָׁלַם אֵף חֲכַמְתִּי עִמָּדָה לִי: וְכֹל אֲשֶׁר
 יב שָׂאֲלוּ עֵינָי לֹא אֶעֱלֵתִי מֵהֶם לֹא־מִנְעַתִי אֶת־לִבִּי מִכָּל־שִׂמְחָה
 יג כִּי־לִבִּי שִׂמַח מִכָּל־עֲמָלִי וְזֶה־הָיָה חֶלְקִי מִכָּל־עֲמָלִי: וּפְנִיתִי
 יד אֲנִי בְכָל־מַעֲשֵׂי שֶׁעָשׂוּ יָדַי וּבְעֵמֶל שֶׁעֲמַלְתִּי לַעֲשׂוֹת וְהִנֵּה
 טו הֵבֵל הֶבֶל וְדַעוֹת רֵיחַ וְאִין יִתְרוֹן תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: וּפְנִיתִי אֲנִי
 טז לְדָאוֹת חֲכָמָה וְהוֹלָלוֹת וּסְכָלוֹת כִּי וְמָה הָאָדָם שִׁיבֹא אַחֲרַי
 יז הַמֶּלֶךְ אֵת אֲשֶׁר־כָּבַד עָשׂוּהוּ: וְרֵאִיתִי אֲנִי שֵׁישׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה
 יח מִן־הַסְּכָלוֹת כִּי־תְרוֹן הָאוֹר מִן־הַחֹשֶׁךְ: הַחֲכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ
 טט וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ וַיִּדְעַתִּי גַם־אֲנִי שֶׁמִּקְרָה אֶחָד יִקְרָה אֶת־
 י כָּלֶם: וְאָמַרְתִּי אֲנִי בְלִבִּי כִּמְקַרְהַ הַכְּסִיל גַם־אֲנִי יִקְרָנִי וְלִמָּה
 יא חֲכַמְתִּי אֲנִי אִין יִתֵּר וְדַבַּרְתִּי בְלִבִּי שֶׁגַם־זֶה הֶבֶל: כִּי אִין זְכָרוֹן
 יב לַחֲכָם עַם־הַכְּסִיל לְעוֹלָם בְּשִׁכְבָּר הַיָּמִים הַבָּאִים הֵבֵל נִשְׁכַּח
 יג וְאִין יָמוֹת הַחֲכָם עַם־הַכְּסִיל:

קהלת, ב', 26-24

טד אִין־טוֹב בְּאָדָם שִׁיאֲכַל
 טה וְשָׂתָה וְהִרְאָה אֶת־נַפְשׁוֹ טוֹב בְּעֲמָלוֹ גַם־זֶה רֵאִיתִי אֲנִי
 כה כִּי מִיַּד הָאֱלֹהִים הִיא: כִּי מִי יֹאכַל וּמִי יַחֹשׁ חוּץ מִמֶּנִּי:
 לו כִּי לְאָדָם שְׂטוֹב לִפְנֵי נָתַן חֲכָמָה וְדַעַת וְשִׂמְחָה וְלַחוּטָא
 לז נָתַן עֲגִזָּן לְאִסּוֹף וּלְכָנוּס לָתֵת לְטוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים גַם־זֶה
 ח הֵבֵל וְדַעוֹת רֵיחַ:

א. קרא פסוקים 4-11.

(1) בפסוקים אלה מפורטים המעשים הרבים שעשה קהלת.
הבא מפסוקים 4-10 שלוש דוגמאות למעשים שעשה קהלת, והסבר כיצד פירוט זה משרת את המסקנה של קהלת בפסוק 11. (6 נקודות)

(2) קרא פסוקים 24-25.

הסבר את הסתירה בין דברי קהלת בפסוקים 4-11 ובין דבריו בפסוקים 24-25.
בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

ב. קרא פסוקים 12-16.

(1) בפסוקים 12-14^א (החלק הראשון של פסוק 14) קהלת טוען שיש יתרון לחכמה.
מהו יתרון זה? (2 נקודות)

(2) מפסוק 14^ב (החלק השני של פסוק 14) עד פסוק 16 קהלת טוען שלחכם אין יתרון על הכסיל.

מדוע אין לו יתרון? בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)

נושא בחירה: "חיי הפרט והכלל בראי השירה"

ענה על אחת מהשאלות 15-16.

15. קרא שיר השירים, ב', 1-7; ג', 1-5.

שיר השירים, ב', 1-7

א אֲנִי חֲבַצְלֵת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים: כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּזִים
 ג כֵּן רֵעִיתִי בֵּין הַבָּנוֹת: כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוּדֵי בֵּין
 ד הַבָּנִים בָּצְלוּ חֲמֹדַתִּי וַיִּשְׁבְּתִי וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לַחֲפִי: הִבִּיאֲנִי
 ה אֶל-בֵּית הַיַּיִן וְדָגְלוּ עָלַי אֲהָבָה: סִמְכוּנִי בְּאֲשֵׁישׁוֹת רִפְדוֹנִי
 ו בַּתְּפוּחִים כִּי-חֹלֵת אֲהַבָּה אֲנִי: שָׁמְאָלוּ תַחַת לְרַאשֵׁי וַיִּמְינוּ
 ז תַּחֲבֹקְנִי: הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוֹ
 בְּאֵילוֹת הַשָּׂדֶה אִם-תִּעְדוּ וְאִם-תִּעְוְרוּ אֶת-הָאֲהָבָה עַד
 שְׁתַּחֲפֹץ:

שיר השירים, ג', 1-5

א על-
 ב מִשְׁכְּבֵי בַלְיֹלוֹת בְּקִשְׁתִּי אֶת שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי בְּקִשְׁתִּי וְלֹא
 ג מְצֵאתִיו: אֲקוּמָה נָא וְאִסּוּבְכָה בְּעִיר בְּשׁוֹקִים וּבְרַחֲבוֹת
 ד אֲבַקֶּשֶׁה אֶת שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי בְּקִשְׁתִּי וְלֹא מְצֵאתִיו: מְצֵאוּנִי
 ה הַשְּׂמֵרִים הַסֹּבְבִים בְּעִיר אֶת שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי רְאִיתֶם: כִּמְעֻט
 ו שְׁעִבְרַתִּי מֵהֶם עַד שְׁמֵצֵאתִי אֶת שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי אֲחֻזְתִּיו
 ז וְלֹא אֲרַפְּנוּ עַד-שֶׁהִבִּיאֲתוּ אֶל-בֵּית אֲמִי וְאֶל-חֲדָר
 ח הַדֹּרְתִי: הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוֹ
 בְּאֵילוֹת הַשָּׂדֶה אִם-תִּעְדוּ וְאִם-תִּעְוְרוּ אֶת-הָאֲהָבָה
 עַד שְׁתַּחֲפֹץ:

- א. צירוף המילים "להביא אל בית" חוזר בשני הקטעים (ב', 4; ג', 4).
יש הטוענים שבכל קטע הדמות המביאה אל הבית היא גם הדמות הפעילה בקטע כולו.
מי היא הדמות הפעילה בכל קטע, ומה הם מעשיה? בסס את דבריך על הכתוב.
(6 נקודות)
- ב. לפי המתואר בשני הקטעים בנות ירושלים מושבעות ברגעים של הרמוניה ואינטימיות בין שני האוהבים.
(1) הסבר את השבועה. (4 נקודות)
(2) בפירוש האלגורי לשבועה זו נאמר:
שבועות... שהשביע [הקב"ה] לישראל שלא ימרדו על המלכויות ושלא ידחקו על הקץ (=יזרזו את הסוף המקווה). (שיר השירים רבה, פרשה ב)
זרמים חרדים ביהדות שהתנגדו להקמת מדינת ישראל תלו את התנגדותם לכך גם במדרש זה.
הסבר מה בפירוש זה מאפשר לזרמים אלה לבסס את התנגדותם. (4 נקודות)

16. קרא תהלים, ט"ו; קכ"ח.

תהלים, ט"ו

א מִזְמוֹר לְדָוִד הִיא מִי־יְגוֹר בְּאַהֲלֵךְ מִי־יִשְׁכַּן בְּהַר קֹדֶשׁ:
 ב הוֹלֵךְ תַּמִּים וּפְעֵל צֶדֶק וְדָבָר אֱמֶת בְּלִבּוֹ: לֹא־דָגַל וְעַל־
 ג לְשׁוֹן לֹא־עָשָׂה לְרַעְהוּ רָעָה וְחִרְפָּה לֹא־נָשָׂא עַל־קִרְבּוֹ:
 ד נִבְזָה וּבְעֵינָיו נִמְאָס וְאֶת־יְרֵאֵי הִיא יִכְבֵּד נִשְׁבַּע לְהִרְעֵ
 ה וְלֹא יִמַר: כִּסְפוֹ וְלֹא־נָתַן בְּנֶשֶׁךְ וְשָׁחַד עַל־נַפְקֵי לֹא־לָקַח
 עָשָׂה אֱלֹהִים לֹא יִמוּט לְעוֹלָם:

תהלים, קכ"ח

א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר־יָרָא הִיא הַהֵלֶךְ בְּדַרְכָּיו: יִגִּיעַ בְּפִיךָ
 ב כִּי תֹאכַל אֲשֶׁר־יָךְ וְטוֹב לָךְ: אֲשַׁתְּךָ וּבְגָפֶיךָ פָּרִיָּה בִירְכָתִי בֵיתְךָ
 ג בְּנִיךָ בְּשֵׁתְלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשַׁלְחָנְךָ: הִנֵּה כִי־בָן יִבְרַךְ גָּבֶר יִרְאֵ
 ה הִיא: יִבְרַכְךָ הִיא מִצִּיּוֹן וְרֵאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ:
 ו וְרֵאָה־בָנִים לְבָנֶיךָ שְׁלוֹם עַל־יִשְׂרָאֵל:

- א. במזמור ט"ו הגמול של הצדיק נוגע רק לגורלו האישי, ואילו במזמור קכ"ח – בברכה שזוכה לה ירא ה', יש גם היבט אישי וגם היבט לאומי.
 בסס טענה זו על שני המזמורים. (6 נקודות)
- ב. קרא מזמור קכ"ח וגם בראשית, ד', 11-12.
 בשני הקטעים בא לידי ביטוי קשר בין האדם ומעשיו ובין אדמתו.
 הסבר את הקשר הזה, וכתוב כיצד הוא בא לידי ביטוי בכל אחד מן הקטעים.
 בסס את דבריך על הכתוב. (8 נקודות)

שים לב: המשך הבחינה בעמוד 28.

/המשך בעמוד 28/

נושא בחירה: "חוק וחברה במקרא"

ענה על אחת מהשאלות 17-18.

17. קרא דברים, י"ד, 28-29; כ"ד, 17-22

דברים, י"ד, 28-29

ח
 ט
 טז
 זכ
 זכ

מִקְצֵה וּשְׁלֹשׁ שָׁנִים תּוֹצִיא אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂךָ
 תָּבוֹאתְךָ בַשָּׁנָה הַהִיא וְהִנַּחְתָּ בְּשַׁעֲרֶיךָ: וּבֹא הַלֵּוִי בִי אִיךָ
 לֹא חֶלֶק וְנִחְלָה עִמָּךְ וְהִגֵּר וְהִיתוֹס וְהֶאֱלַמְנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ
 וְאָכְלוּ וְשָׂבְעוּ לְמַעַן יְבָרְכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדְךָ
 אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה:

דברים, כ"ד, 17-22

ז
 יח
 יט
 כ
 כא
 כב

לֹא תִטָּה
 מִשְׁפַּט גֵּר יִתּוֹס וְלֹא תִחַבֵּל בְּגַד אֱלֻמְנָה: וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ
 בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם עַל־כֵּן אֲנִכִּי מִצְוֶךָ לַעֲשׂוֹת
 אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: כִּי תִקְצֹר קִצְרֶךָ בְּשׂוֹדךָ וּשְׂכַחְתָּ
 עִמָּךְ בְּשׂוֹדָה לֹא תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ לַגֵּר לִיתּוֹס וְלֶאֱלַמְנָה יִהְיֶה
 לְמַעַן יְבָרְכְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ: כִּי
 תִחַבֵּט זִיתְךָ לֹא תִפְאֵר אַחֲרֶיךָ לַגֵּר לִיתּוֹס וְלֶאֱלַמְנָה יִהְיֶה:
 כִּי תִבְצֹר כְּרֶמְךָ לֹא תַעֲזֹל אַחֲרֶיךָ לַגֵּר לִיתּוֹס וְלֶאֱלַמְנָה יִהְיֶה:
 וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־כֵּן אֲנִכִּי מִצְוֶךָ לַעֲשׂוֹת
 אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה:

א. (1) מהי ההבטחה הניתנת בשני הקטעים לאדם שיתנהג בצורה הומנית? (3 נקודות)

(2) בקטע מדברים, כ"ד, 17-22 חוזר פעמיים נימוק לדרישה מן האדם בישראל

להתנהגות נאותה.

מהו הנימוק, ומדוע דווקא נימוק זה עשוי לשכנע את האדם למלא את הדרישות שבחוק?

(5 נקודות)

ב. "לא תטה משפט גר יתום" (דברים, כ"ד, 17).

קרא את הפירוש שלפניך לאיסור זה:

... ופירט כאן את אלה שמפני חלישותם הם קרובים מן האחרים להטות את משפטם.

(א' מירסקי, ספר דברים)

הסבר כיצד "חלישותם" של "גר יתום" עשויה להטות את המשפט לרעתם, וכיצד היא

עשויה להטות את המשפט לטובתם. (6 נקודות)

/המשך בעמוד 30/

18. קרא שמות, כ"ב, 24-26 וסעיף 241 של חוקי חמורבי.

שמות, כ"ב, 24-26

כד אִם-כִּסֵּף וְתַלְוֶה אֶת-עַמִּי אֶת-הָעֹנִי עִמָּךְ לֹא-תִהְיֶה לוֹ כְּנִשָּׂה
 כה לֹא-תִשְׁיָמוּן עָלָיו נֶשֶׁךְ: אִם-חָבֵל תַּחְבֵּל שְׁלֵמַת יָרֵךְ עַד-
 כו בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תִּשְׁיָבְנוּ לוֹ: כִּי הוּא כְּסוּתָהּ לְבִדָּה הוּא שְׁמֵלָתוֹ
 לָעָדוֹ בַּמָּדָה יִשָּׁבֵב וְהִיא כִּי-יִצְעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי-חֲנוּן
 אֲנִי:

חוקי חמורבי, סעיף 241

כי יחבול איש [נושה] שור – שליש מנה כסף ישקול [לבעל השור].

א. (1) הסבר באיזו דרך מגן כל אחד מן החוקים על הלווה, ומהו ההבדל בין שני החוקים

בעניין זה. בסס את דבריך על הכתובים. (5 נקודות)

(2) הסבר באיזו דרך מגינים שני החוקים על המלווה. (5 נקודות)

ב. על השאלה למי יש עדיפות בקבלת הלוואה, ענו חז"ל: "עניי עירך קודמים".

(תלמוד בבלי, בבא מציעא, ע"א, ע"א)

על אילו מילים בשמות, כ"ב, 24 אפשר לבסס כלל זה של חז"ל? הסבר את דבריך.

(4 נקודות)

/המשך בעמוד 31/

שים לב: המשך הבחינה בעמוד 32.

/המשך בעמוד 32/

נושא בחירה: "המאבק לחברה מוסרית – ערך מרכזי בנבואה"

ענה על אחת מהשאלות 19-20.

19. קרא ישעיה, ה', 8-13; יחזקאל, כ"ב, 1-16.

ישעיה, ה', 8-13

הוּי מְגִיעֵי בַיִת בְּבֵית שְׂדֵה בְּשָׂדֵה ה
 יִקְרִיבוּ עַד אֶפֶס מְקוֹם וְהוֹשְׁבֹתֶם לְבִדְכֶם בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:
 ט בְּאֶזְנוֹ הָיָה צְבָאוֹת אִם-לֹא בָתִּים רַבִּים לְשִׁמְחָה יִהְיוּ גְדֹלִים
 י וְטוֹבִים מֵאֵין יוֹשֵׁב: כִּי עֲשֶׂרֶת צְמִדֵי-כָרֶם יַעֲשׂוּ בֵּת אַחַת
 יא וזֶרַע חֲמֹר יַעֲשֶׂה אֵיפָה: הוּי מִשְׁכִּימֵי בְּבִקְרָה
 יב שֹׁכֵר יִרְדְּפוּ מֵאַחֲרַי בְּנִשְׁפָּף יוֹן יִדְלִיקֶם: וְהָיָה כְּגֹר וְנָבֵל תֶּף
 וְחִלְלֵל וַיִּזֶן מִשְׁתִּיָּהֶם וְאֵת פֶּעַל הָיָה לֹא יִבִּיטוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָיו
 יג לֹא רָאוּ: לִכֵּן גָּלָה עִמִּי מִבְּלִי-דַעַת וּכְבוֹדוֹ מִתִּי רָעַב וְהִמּוֹנוּ
 צַחַח צָמָא:

יחזקאל, כ"ב, 1-16

א וַיְהִי
 ב דְּבַר-הָיָה אֵלַי לֵאמֹר: וְאַתָּה בֶן-אָדָם הַתְּשִׁפֵּט הַתְּשִׁפֵּט אֶת-
 ג עֵיר הַדְּמִים וְהוֹדַעְתָּהּ אֶת פְּלִתוֹ עֲבוּחֶיהָ: וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר
 ד אֲדֹנָי הָיָה עֵיר שִׁפְכַת דָּם בְּתוֹכָהּ לְבוֹא עִתָּהּ וְעִשְׂתָּהּ גְּלוּלִים
 ה עָלֶיהָ לְטִמְאַהּ: בְּדַמְךָ אִשֶׁר-שִׁפְכַת אֲשַׁמְתָּ וּבְגִלְוֶיךָ אִשֶׁר-
 ו עָשִׂיתָ טִמְאַת וְתִקְרִיבִי יָמִיךָ וְתִבּוֹא עַד-שְׁנוֹתֶיךָ עַל-כֵּן
 ז נִתְתִּיךָ חֲרָפָה לְגוֹיִם וּקְלָסָה לְכָל-הָאָרְצוֹת: הַקְּרִבּוֹת
 ח וְהִרְחַקוֹת מִמֶּךָ יִתְקַלְסוּ-בְּךָ טִמְאַת הַשָּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה:
 ט הִנֵּה נְשֵׂי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְזִרְעוֹ הָיוּ בְּךָ לְמַעַן שִׁפְךָ-דָּם: אָב
 י וְאִם הִקְלוּ בְּךָ לָגֵר עָשׂוּ בְּעֶשֶׂק בְּתוֹכְךָ יְתוֹס וְאַל מְנָה הוֹנוּ בְּךָ:
 יא קָדְשֵׁי בַיִת וְאֶת-שַׁבְּתוֹתַי חָלַלְתָּ: אֲנִשֵׁי רַבִּיל הָיוּ בְּךָ לְמַעַן
 יב שִׁפְךָ-דָּם וְאֶל-הַהָרִים אָכְלוּ בְּךָ זִמָּה עָשׂוּ בְּתוֹכְךָ: עֲרוֹת-אָב
 יג גָּלָה-בְּךָ טִמְאַת הַנְּדָה עֲנוּ-בְּךָ: וְאִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ עָשָׂה
 יד תּוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת-כַּלְתּוֹ טִמָּא בְּזִמָּה וְאִישׁ אֶת-אֶחָתוֹ בֵּת-
 טו אָבִיו עֲנָה-בְּךָ: שָׁחַד לְקַחוּ-בְּךָ לְמַעַן שִׁפְךָ-דָּם נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית

לְקַחְתָּ וּתְבַצְעֵי רַעֲיוֹן בְּעֶשְׂק וְאֶתִי שְׂכַחְתָּ נֹאם אֲדֹנָי ה' :
 וְהִנֵּה הִכִּיתִי כְּפִי אֶל-בְּצַעַךְ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ וְעַל-דָּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ
 בְּתוֹכְךָ: הִיעָמֹד לִפְנֵי אִסְתָּחֻזְקָנָה יָדְיֹךָ לַיָּמִים אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה
 אוֹתְךָ אֲנִי ה' : דְּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי: וְהִפִּיצוּתִי אוֹתְךָ בְּגוֹיִם וְדִיתְיֹךָ
 בְּאַרְצוֹת וְהִתְמַתִּי טַמְאָתְךָ מִמֶּנּוּ: וְנִחַלְתָּ בְּךָ לְעֵינֵי גוֹיִם וַיִּדְעוּ
 כִּי-אֲנִי ה' :

א. (1) שני הנביאים בקטעים שלפניך מאיימים שהעם יגלה מארצו כעונש על חטאיו:
 ישעיה מדבר על חטאים בתחום חברתי, ויחזקאל – על חטאים בתחום
 חברתי והדתי.

ציין והסבר שלוש דוגמאות לחטאים:

מישעיה – דוגמה אחת מהתחום חברתי;

מיחזקאל – דוגמה אחת מהתחום חברתי ודוגמה אחת מהתחום הדתי.

(6 נקודות)

(2) בשני הקטעים תיאור החטאים מסתיים בהאשמה הנוגעת ליחס של האדם כלפי האל.

מהי ההאשמה בכל קטע? (4 נקודות)

ב. קרא יחזקאל, כ"ב, 1-16.

הנביא חוזר בדבריו על המילים "בך" ו"בתוכך".

(1) למי הכוונה במילים האלה? (2 נקודות)

(2) מהו המסר הטמון בשימוש החוזר במילים האלה? (2 נקודות)

20. קרא ירמיה, ז', 28-21; עמוס, ה', 25-21.

ירמיה, ז', 28-21

כא פה
 אָמַר ה' עֲבֹאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲלוֹתֵיכֶם סָפוּ עַל-זִבְחֵיכֶם
 כב וְאָכְלוּ בָשָׂר: כִּי לֹא-דִבַּרְתִּי אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא צִוִּיתִים בְּיוֹם
 כג הוֹצֵינִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל-דְּבַרִּי עוֹלָה וּזְבַח: כִּי אִם-
 אֶת-הַדְּבַר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם לֵאמֹר שְׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְהִיִּיתִי לָכֶם
 לד לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעַם וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל-הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר
 כה אֲצַוֶּה אֶתְכֶם לַמַּעַן יִיטֵב לָכֶם: וְלֹא שְׁמַעְוּ וְלֹא-הִטּוּ אֶת-
 כו אָזְנָם וַיִּלְכוּ בַּמַּעֲצוֹת בְּשִׁרְרוֹת לִבָּם הֲרַע וַיִּהְיוּ לֵאחֹזֵר וְלֹא
 כז לִפְנֵים: לְמִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר יֵצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד
 ח הַיּוֹם הַזֶּה וְאֶשְׁלַח אֵלֵיכֶם אֶת-כָּל-עַבְדֵי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשֶּׁנֶּה
 ט וְשִׁלַּחְתִּי: וְלֹא שְׁמַעְוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת-אָזְנָם וַיִּקְשׂוּ אֶת-עַרְפֹּם
 יו הֲרַעוּ מֵאֲבוֹתָם: וּדְבַרְתִּי אֵלֵיהֶם אֶת-כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְלֹא
 יא יִשְׁמְעוּ אֵלַי וְקִרְאתִי אֵלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכֶם: וְאָמַרְתִּי אֵלֵיהֶם זֶה
 יב הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא-שְׁמַעְוּ בְּקוֹל ה' אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ מוֹסֵר
 יג אַבְדָּה הָאֱמוּנָה וְנִכְרַתָּה מִפִּיהֶם:

עמוס, ה', 25-21

כא שְׁנֵאתִי מֵאֶסְתִּי חֲגִיכֶם וְלֹא אָרִיחַ בְּעֲצוֹתֵיכֶם: כִּי אִם-תֵּעֲלוּ-
 כב לִי עֲלוֹת וּמִנְחֹתֵיכֶם לֹא אֲרַעֶה וְשִׁלַּם מְרִיאֵיכֶם לֹא אֶפְיֵט:
 כג הַסֵּר מֵעֲלֵי הַמֶּזֶן שְׂרִיךְ וּזְמֶרֶת נְבִלִיךְ לֹא אֶשְׁמַע: וַיִּגַּל בְּפִי
 כד מִשְׁפָּט וַיְצַדֵּקָה בְּנַחַל אֵיתָן: הַזְבַּחִים וּמִנְחָה הַגִּשְׁתֶּם-לִי
 כה בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה בֵּית יִשְׂרָאֵל:

- א. (1) מהו היחס של העם לפולחן, כפי שמשתמע מעמוס, ה', 21-25 שלפניך?
בסס את דבריך על דוגמה אחת, והסבר אותה.
(5 נקודות)
- (2) על פי כל אחד מן הקטעים שלפניך, מה צריך לעמוד במרכז עולמו הדתי של אדם מישראל?
בסס את דבריך על הכתוב בכל קטע, והסבר את דבריך. (5 נקודות)
- ב. שני הנביאים מזכירים את העבר כדי לחזק את טיעוניהם (ירמיה, ז', 22; עמוס, ה', 25).
בחר באחד הנביאים והסבר אם דבריו סותרים את מה שמסופר בתורה. נמק את דבריך.
(4 נקודות)

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך